

O NAVODNIM ŠTOKAVIZMIMA U SJEVERNIM ČAKAVACA

U svojoj radnji »Iz srpskohrvatske akcentologije i dijalektologije« (JF, XIX, 1951—1952) profesor je Belić želio pobiti tezu prof. Ivšića o preplitanju akcenatskih izoglosa u srodnim govorima, tezu iznijetu u Ivšićevoj radnji »Iz naše akcentuacije i dijalekatske problematike« (Zbornik radova Filozof. fak., I, Zagreb, 1951). Budući da se Ivšić u postavljanju svoje teze osvrnuo, između ostalog, i na senjsku akcentuaciju, razumljivo je da je Belić dao u spomenutoj radnji i interpretaciju senjske akcentuacije. Po toj interpretaciji sve ono što ide u prilog Ivšićevu mišljenju, a nalazi se u senjskom govoru različito od novljanskoga govora, nije rezultat sjevernočakavskog »organskog javljanja«, nego je import sa štokavske ili južnočakavske strane, upravo utjecaj »onih ikavskih dijalekata koji su dopirali i do Senja« (Belić, o. c., str. 127).

Svoje mišljenje o senjskoj akcenatskoj problematici već sam iznio (v. Radovi Zavoda za slavensku filologiju, sv. 6).

Ali, Belić je u istoj raspravi »sem spomenute akcentuacije« iznio i ostale glavnije mogućnosti štokavskog utjecaja na senjski govor. To su: »gen. mn. na ov: *këksov, gospõv, frājlov* i sl. koji se nalazi i u posavskom, u starijim štokavskim i nekim ostrvskim govorima; jednačenje dat. instr. i lok. množ.: *na nogān, na gradđelan, pod očāliman, u kabīnan, nĵīman* (dat. pl.), *gospetīnan* (dat. pl.), *s nĵīmin, za pokõjniman* kao i u štokavskim i mnogim ostrvskim govorima; lok. m. r. na -u: *u hlādū, na mīrū, ũ moru, na Ārtū, na krovū* i stalno, kojeg ima donekle i u čak. govorima severnoga tipa, ali ne u ovalikoj meri; prelaz *v̄>u*: *u* i sl.; *du* u 3. l. pl. *obečīvadu, govđridu, plātidu, kŭpljedu* i sl.; oblici kao: nom. pl. *vrāzi*; gen. sing. fem. i nom. acc. pl. uvek na -e: *zĵzule* (n. pl.), *baskõte* (acc. pl.), *vodĵ* (gen. sing.), *mŭrve* (nom. pl.) — uvek tako« (Belić, isto, str. 127. i 128).¹

¹ Ove je primjere prof. Belić citirao prema jednoj šaljivoj anegdoti koju je P. Tijan akcentuiranu uvrstio u svoju zbirku »Senjske štorije i čakule« (ZbNŽO, XXXII - 2, Zagreb, 1940, str. 222—225). U Belićevu je citatu nekoliko primjera pogrešno navedeno, očito štamparskom greškom. Ja sam ih ovdje naveo tačno prema Tijanu.

Kako je sve ovo naveo Belić upravo s razloga da podupre svoje mišljenje o višestranom štokavskom utjecaju na jedan čakavski govor, a tako su ga shvatili i drugi,² dobiva ovaj problem daleko širi značaj, odnosno izaziva pitanja:

a) jesu li ovi oblici zaista samo štokavski i

b) da li se njihova pojava u nekom drugom govoru može prema tome okvalificirati kao štokavski import.

Očito je da ih Belić smatra štokavskim jer ih zbog toga i navodi. Što se pak tiče njihove upotrebe (u većoj ili manjoj mjeri) u sjevernočakavskim govorima, tu su — po Beliću — moguća dva utjecajna puta: neposredan štokavski ili posredan preko južnočakavskog područja. U svakom slučaju ove pojave drži Belić stranim, netipičnim u čakavskim govorima »severnoga tipa«.

Da li je to baš tako?

Prije svega treba utvrditi što je to sjevernočakavsko područje. Belić u svojoj studiji »O čakavskoj osnovnoj akcentuaciji« (Beograd, 1935) smatra da sjevernočakavskoj grupi pripada ne samo novljanski govor nego i govori čitavog Vinodola, zatim liburnijski čakavski govori i »arhaični govori o. Krka (vrbanskog, dobrinjskog i omišaljskog dijalekta)«. »Sve to zajedno« — nastavlja Belić — »daće osnovnu ili opštu sliku severozapadnih čakavskih dijalekata« (Belić, O osn. čak. akc., str. 2). Ovi bi govori pak, izuzevši liburnijske, ulazili u sklop Brozovićevih srednjočakavskih ikavsko-ekavskih govora (ispor. Brozović, O aktualnim znanstvenim i nastavnim problemima hrvatskosrpske dijalektologije, osobito u klasifikaciji dijalekata, Jezik, br. 2, Zagreb, 1963/64). Bez obzira na kriterije kojima su se rukovodili Belić ili Brozović pri određivanju ove grupe čakavskih govora, može se konstatirati da oba dijalektologa — teoretski — ne izdižu ni jedan govor nad ostale u grupi nego su im svi govori ravnopravni. To je i razumljivo ako se uzme u obzir da se svaki govor na svom razvojnog putu mogao više ili manje udaljiti od nekog drugog govora iste grupe, pokazujući pri tom različite smjerove i tempo razvitka. Pa ipak, kad se jedna grupacija želi suprotstaviti drugoj, onda se ne gledaju međusobna nijansiranja unutar jedne grupacije, nego se uzimaju bitni elementi koji povezuju sve članove određene skupine. A u našoj se praksi ne gleda uvijek tako. Već sâm Belić u spomenutoj »Osnovnoj akcentuaciji« sužava svoje sjevernočakavsko područje na primjere *samo jednog* govora, tj. na »novljansku čakavsku sistemu« (str. 3). Nema sumnje da je novljanski govor jedan od stupova kvarnersko-primorske čakavske skupine, a velika je sreća što je upravo taj govor izvrsno opisao prof. Belić u radnji »Zamětki po čakavskimъ govoramъ« (Peterburg, 1910). Ali, u nas je kao po nekoj inerciji Belićeva radnja postala i *jedino* ogledalo sjevernočakavskog sistema,

² Vesna Jakić-Cestarić osvrćući se u svojoj radnji »Iz akcentuacije čakavskih kopnenih govora« (Radovi Instituta JAZU u Zadru, 6—7, Zagreb, 1960) i na senjsku akcentuaciju, smatra također Belićeve primjere osobinama »koje je ovaj govor (tj. senjski) primio od štokavskih govora« (str. 267).

pa čak i sada poslije isto tako izvrsne radnje o jednom arhaičnom sjevernočakavskom govoru, tj. o susačkom govoru (v. Hamm-Hraste-Guberina, Govor otoka Suska, Hrvatski dijalektološki zbornik, knjiga I, Zagreb, 1956). A osim tih dviju studija postoji čitav niz rasprava o govorima sjevernih čakavaca. I ne samo to. Išlo se i dalje, pa se sve ono što nije isto kao u novljanskom govoru počelo gdje-kad smatrati nesamoniklim, netipičnim za sjevernočakavsko područje, nečim manje vrijednim ili, najčešće, importiranim. Upravo na liniji takva shvaćanja moglo je i doći do tvrdnje da naprijed spomenute osobine treba smatrati štokavskim utjecajem. A to ne mora biti tako.

Razmotrimo čitav materijal поблиže.

1) *Genitiv plurala na -ov*. — Držim da nije teško dokazati da nastavak *-ov* u genitivu plurala ne pripada samo štokavskom dijalektu nego i kajkavskom, a lako se uvjeriti da taj nastavak poznaju i drugi slavenski jezici. Međutim, za razmatranje ovog pitanja važno je utvrditi da li je *štokavsko -ov* prešlo sjevernim čakavcima.

Jedna od osnovnih karakteristika čakavskih govora jest da u genitivu množine nemaju nastavka *-a*. Pored takvog beznastavačnog oblika imaju nastavak *-i* ili *-ov*. Kako nas ovdje momentano ne interesiraju beznastavačni oblici i oni s nastavkom *-i*, za koje — usput rečeno — postoji sva sila potvrda u raspravama o sjevernočakavskim govorima, ja ću navesti samo ono što se tiče nastavka *-ov*. Marcel Kušar u radnji »Rapski dijalekat« (Rad JAZU, 118, Zagreb, 1894) na strani 29. doslovno kaže da »genetiv plur. gradi se ili bez ikakva nastavka, ili nastavkom *ov*, ili nastavkom *i*«, pa odmah zatim u tački b) precizira da »genetiv na *ov* imadu samo muške i sredne imenice« kojima »pripadaju od muških sve jednosložne, zatim i velik broj drugih, od srednjih najveći broj: *kūpov*, *mīšov*, *kotlōv*, *mīščičov* — *mestōv*, *slovōv*, *pīsmov*«. Ako istaknemo da je Kušar u tačku a) svrstao imenice ženskoga roda »sve osim onih *i*-deklinacije«, a u tačku c) »od muških gotovo one koje su nekada bile u *i*-deklinaciji, . . . od ženskih gotovo samo one *i*-deklinacije«, onda praktički ispada da ogroman broj imenica muškoga i srednjeg roda imaju na Rabu u genitivu množine nastavak *-ov* (to se, uostalom, vidi i iz same Kušarove formulacije). U radnji Ivana Milčetića »Čakavština Kvarnerskih otoka« (Rad JAZU, 121, Zagreb, 1895) na strani 118. nalazimo pored ostala dva lika potvrde i za nastavak *-ov* u primjerima: *koñov*, *listōf*, *popōv*, *krājov*, *žmūlov* (Silba), *šōldov*, *Starobaščānov* (Sv. Jakov, o. Lošinj). U Strohalovoj raspravi »Dijalekat grada Vrbnika na otoku Krku u prošlim vijekovima upoređen sa današnjim« (Rad JAZU, 199, Zagreb, 1913, str. 108) čitamo da se, između ostalog, upotrebljava i nastavak *-ov* (*podložnikov*, *Vlahov*) kao sasvim običan. Ako ovome dodamo susačke primjere *mīši* i *mīšof*, *brīgi* i *brīgof*, *ōbruči* i *ōbručof* i dr. s napomenom autorā da je »običniji nastavak *-of (-ov)*« (o. c., str. 101), potvrde iz senjskih listina³ (*dukatov*, *grihov*,

³ Đuro Šurmin: Hrvatski spomenici, sv. 1, Zagreb, 1898.

pristavov) i današnje senjske primjere *këksov, kostànjov, mišov, ori-hov* i dr. (pored gen. pl. *dël, čavâl, opanāk uz konjī, mūži, vâli, sīni*), onda nam slika postaje potpuno jasna. Ona pokazuje da su unutrašnji, a ne vanjski momenti počeli vrlo rano djelovati na inovacije u genitivu množine nakon raspada bivših i-osnova i u-osnova, kako se — uostalom — događalo već na staroslavenskom stupnju. Ako za neke od ovih govora, koji imaju nastavak *-ov*, i ne pomišljamo da ih dovodimo u štokavsku vezu jer su daleko od štokavaca, teško bi nam bilo vjerovati da je kod drugih koji se nalaze u štokavskom susjedstvu primljen nastavak *-ov* sa štokavske strane *baš i samo* u genitivu množine, jer u drugim padežima nema ni traga nastavku *-ov*. A upravo je štokavska osobitost da se nastavak *-ov*, ako se pojavi u množini, nalazi u *svim* padežima. Imajući dakle u vidu kompletnu podudarnost genitivnih likova u pluralu (paralelnu upotrebu i bez nastavka, i s nastavkom *-i*, i s nastavkom *-ov*) u svim sjevernočakavskim govorima, možemo zaključiti da se radi o autohtonoj pojavi, a ne o importu.

Ako se tako gleda na nastavak *-ov* u genitivu množine imenica muškog i srednjeg roda, onda je još manje vjerojatno da bi kao štokavski utjecaj trebalo prihvatiti taj nastavak u ženskom rodu: *gospōv, frājlov* (Belićevi primjeri). Ogromna većina imenica ženskoga roda nema u senjskom govoru nikakva nastavka u genitivu množine: *mrīž, rīb, rūk, žēn, bāčvic, besēd, lopāt, dasāk, divōjak, ovāc, sestār* itd. Takvi su oblici redoviti u svim čakavskim govorima sjevernog bazena kako vidimo iz do sada objavljenih rasprava. Pored ovakva stanja postoji u senjskom govoru i mali broj imenica koje se govore sa *-ov* u genitivu plurala (ali, dakako, bez završnog *-a*): *frājlov, gājbov, gospōv, kāntov, kasārnov, lārmov, trūnbov*. To mi se pri ispitivanju senjskoga govora činilo dosta neobičnim pa sam nastojao odgonetnuti koje imenice dobivaju u gen. pl. produžetak *-ov*. Utvrdio sam da su to u prvom redu imenice stranog podrijetla koje bi bez *-ov* imale konsonantsku skupinu tešku za izgovor. Budući da se kod njih nije razvilo sekundarno nepostojano *a*, primile su nužno završetak *-ov* iz muškog roda. Na tu pojavu treba gledati dakle kao na senjski specifikum koji sa štokavskim utjecajem nema nikakve veze. Posuđenice sa završetkom na *-ov* počele su djelovati polako i na domaće imenice s nepostojanim *a* u genitivu množine, pa se pored starijih formi nađu u senjskom govoru i novorazvijene (konsonantski skup + *-ov*): *barāk i bārkov, crīkav i crīkvov, divōjak i divōjkov, smōkav i smōkvov* i sl.

2) *Genitiv singulara i nominativ-akuzativ plurala na -e*. — Kod imenica ženskog roda i ove je oblike naveo prof. Belić kao štokavski utjecaj na senjski govor: *zīzule, baskōte, vodē, mūrve*. Mogu potvrditi da je u Senju zaista »uvek tako« jer sam i sâm zabilježio gen. sg. *mrīže, rībe, bāčvice, prāvde, besēde, lopāte, ženē, rukē, vodē* i nom.—akuz. pl. *māčke, nōge, rūke, bārke, mūrve, sestřē, svičē* i dr. A da li bismo ipak mogli ove oblike okvalificirati kao štokavizam?

Poznato je da od prijašnjih dviju promjena imenica ženskoga roda (a-, ja-osnova) zadržana je u svim našim govorima samo jedna, ali tako da su sve imenice tih osnova dobile nastavke ili jedne ili druge promjene. »Razlog za uprošćavanje ovih dweju promena u jednu« nalazi prof. Belić »pre svega u tome što je veliki broj padeža oduve imao iste nastavke... pa je mogao i druge za sobom povući«. ⁴ U štokavskom dijalektu i u jednom dijelu čakavskog dijalekta prevladali su nastavci mekih osnova, a u drugom dijelu čakavskog narječja nastavci tvrdih osnova. Promjena a-osnova zahvatila je Kastavštinu, okolicu Boljuna i Pazina, Cres, Beli, Sv. Ivan, Bakar, a nastavak ja-osnova vidimo na Susku, otoku Lošinju, otoku Krku, Silbi i u Hrvatskom primorju. U nekim govorima opet, kao npr. u Dobrinju (v. Milčetić, o. c., str. 121), imamo *nogŕi, vodŕi, tetŕi*, ali i *rakŕije, kuće, japnènice*, odnosno na Cresu — prema Tentoru⁵ — *ženŕi, kŕŕi, duŕŕi*, »aber die Deminutiven auf -ica« govore se na -e: (*ovè*) *bogŕtice hŕi, do Predòŕtice, z Mihòjaŕtice*. Po svemu tomu, dakle, senjski se govor slaže s mnogim sjevernočakavskim govorima, a ne razlikuje se u tom pogledu ni od novljanskoga govora koji npr. ima *krŕvè* (gen. sg.) — *krŕve* (nom.—akuz. pl.), *ženè* — *ženè, gorè* — *gorè, lihè* — *lihè* (v. Belić, Zamètki, str. 43—47). A u tumačenju ovog padežnog nastavka za genitiv jednine i nominativ—akuzativ množine Belić nigdje ne kaže da se nastavak -e upotrebljava pod utjecajem štokavskoga dijalekta, nego da se u Novom govori s nastavkom -e »uvek kao (potcrtao M.M.) u štokavskim govorima« (v. Belić, Istorija..., str. 160) jer »u starijim severnočakavskim govorima vidi se u ranijim vremenima kolebanje u upotrebi *i* i *e*, dok se njihova upotreba nije... ustalila«. Po mom shvaćanju ovo treba razumjeti tako da se radi o istim procesima u oba dijalekta, a ne o utjecaju jednog na drugi. Da je to tako, dokazuje nam dativ jednine, koji i u kastavskim govorima i u kosovsko-resavskim svršava na -e zacijelo zbog jednakih procesa, a ne zbog međusobnog utjecaja.

3) *Lokativ jednine na -u*. — I ovaj je nastavak okarakteriziran kao štokavski utjecaj na senjski govor. Doduše, ovdje prof. Belić uz stalne senjske primjere na -u (*u hlŕdŕi, na mŕrŕi, ŕ moru, na kro-vŕi*) kaže da toga »ima donekle i u čak. govorima severnog tipa, ali ne u ovalikoj meri«. To znači, ako sam dobro razumio, da se nastavak -u može naći i u pokojem sjevernočakavskom govoru, a kad se i nađe, onda je ta pojava sporadička, sekundarna, u najboljem slučaju dubletska. Međutim, sam prof. Belić u svojoj spomenutoj *Istoriji* navodi da se u lokativu singulara sve do 16. stoljeća mogu naći tri nastavka (-è, -i, -u) na području svih naših dijalekata. Proces izjednačivanja u korist jednog od ovih nastavaka tekao je u dijalektima dvojstvo, na *u* i *è* sa njegovim zamenicima *e* ili *i*, dakle *u* i *i* i *u* i *e*

⁴ Aleksandar Belić: Istorija srpskohrvatskog jezika, knj. II, sv. 1, šapirografirana predavanja, izd. Naučne knjige, Beograd, 1950, str. 59.

⁵ Mate Tentor: Der čakavische Dialekt der Stadt Cres (Chreso), AsIph, 30, Berlin, 1909, str. 170.

paralelno; u čakavskom je ostalo »trojstvo, koje se svelo upravo na ili u jednim govorima samo *e*, u drugim samo *i*, u trećima samo *u** (Belić, Istorija . . ., str. 17). Po ovoj Belićevoj formulaciji već bi se morala dopustiti samonikla upotreba nastavka *-u* u senjskom govoru. Ali ako odbacimo tu mogućnost, tj. ako za sjevernočakavske govore pretpostavimo kao tipičan samo nastavak *-e* ili *-i*, kako da shvatimo generalne Strohalove primjere *hrāstù*, *grozdù*, *bōdulu* (Strohal, o. c., str. 140), *zajiku*, *petehù*, *stricù* (141), *krizù*, *kōnù* (143) u Rijeci, ili Milčetićeve u »Čakavštini Kvarnerskih otoka« za Omišalj *stolù* (116), *selù* (119), za Drenovu *špitalù* (118), za Grobnik *pōlju* i *selù* (120), za Dubašnicu *človiku*, *jārmu*, *ocù*, *grīhu* (118), *dnù*, *kōlu*, *stegnù*, *toporīšću* s istaknutom napomenom da se u Dubašnici »locativ svršuje samo na *u*« (120), ili Tentorove za Cres *na gīōjù*, *na koñù*, *na stiću* (168), ili sušačke (Hamm-Hraste-Guberina, o. c.) *v lojù*, *v gnojù*, *na brođù*, *f potù*, *v rogù*, *v mihù*, *v listù*, *f svitù* (140). Sve to pokazuje da je nastavak *-u* u lokativu jednine sasvim običan u mnogim sjevernočakavskim govorima, da se on u njima javlja stalno (a ne donekle) i u velikoj mjeri. Zašto bi onda u sklopu svega ovoga današnji senjski lokativi na *-u* morali značiti preuzimanje štokavskog nastavka, pogotovu kad već u senjskim listinama 15. stoljeća nalazimo primjere *na stolu*, *po zakonu*, *po običaju*, *po listu*, *va stolu*, *v Senju* itd. (v. Šurmin, o. c.).

4) *Izjednačivanje dativa, lokativa i instrumentala množine*. — U deklinaciji imenica ostaje još da se razmotre isti padežni nastavci za dativ, lokativ i instrumental množine u senjskom govoru: *gospētīnan*, *na nogān*, *na gradēlan*, *u kabīnan* (Belićevi primjeri). Lako se uvjeriti da ti oblici divergiraju od istih oblika u sjevernočakavskim govorima, a oni se razlikuju i od starijih senjskih koji su zapisani u listinama: *crikvam*, *po rukah*, *u kvadernah*, *pravdami*, *pod Ledenicami* i dr. (v. Šurmin, o. c.). Ali ovdje je očito samo jedno — u današnjem senjskom govoru ova su se tri pluralna padeža izjednačila prema dativu. Stari završetak u dativu množine *-m* (< *-mъ*), kakav se nalazi u listinama, dao je *-n* koje se proteglo na lokativ i instrumental, pa se danas govori: *riĭban*, *sestrān*, *po nogān*, *na rukān*, *s iglān*, *z divōjkan* itd. Ako se već radi o utjecaju, onda je na senjski govor mogao djelovati samo način štokavskog izjednačivanja. Da su na Senj djelovali štokavski padežni nastavci izravno, onda bismo jamačno imali nastavak *-ama*, kakav se nalazi u neposrednom štokavskom susjedstvu,⁶ a to nemamo. Završno *-n* za ova tri padeža postalo je u današnjem senjskom govoru općom karakteristikom, pa sam čuo i ovakve primjere: *dājte nāmi* i *dājte nāmin*, *po nāmi* i *po nāmin*, *s vāmi* i *s vāmin*.

5) *Treće lice plurala prezenta na -du*. — Primjere kao *obećivadu*, *govōridu*, *plātidu*, *kūpljedu* i sl. svrstao je prof. Belić također među štokavizme u senjskom govoru. Kad bismo uzeli kao tačnu Belićevu

⁶ Gr. Bud. Tomljenović: Bunjevački dijalekat zaleđa senjskoga, NVj, XIX, Zagreb, 1911, str. 488.

tvrdnju napisanu u Enciklopediji Jugoslavije (Zagreb, 1960, sv. 4, str. 504) da u šumadijsko-vojvođanskim govorima »mnogi glagoli grade 3. lice mn. prezenta na *du* (*kažedu, videdu, želidu*), čega nema u drugim govorima našeg jezika« (potertao M. M.), morali bismo zapitati: kojim je putem to štokavsko šumadijsko-vojvođansko *-du* prodrlo čak u čakavski Senj. Ponajprije treba reći da ta Beličeva tvrdnja nije tačna jer se završetak *-du* ne nalazi samo u nekim vojvođanskim govorima, nego se — osim Senja — upotrebljava i drugdje (npr. na otoku Hvaru⁷, na zapadnoj strani otoka Brača⁸). A što se pak tiče njihove porabe u Senju, držim da je završetak *-du* preko glagola *dādu, grēdu* i sl. shvaćen kao karakteristika za 3. lice množine prezenta pa se počeo dodavati svim glagolima, a po uzoru na ostala lica u prezentu prodro je ovamo i nastavačni vokal. Analogijski prodori u 3. licu plurala prezenta sasvim su obični u mnogim našim govorima (ispor. samo kod sjevernih čakavaca npr. *spū* i *vīdu* u Silbi, *vīdu* i *govōru* na Rabu, *vidū, fālū, kropū* i *zbuđū* u Rijeci, *tecēju, zdvīgneju, vrēju* i *čēju* na Cresu, *strāšu, nōsu* i *brānu* na Susku). Što u Senju nije protegnut nastavak *-u* ili *-ju*, ne odudara od te opće linije unificiranog nastavka u 3. licu množine, već unutar toga pokazuje jednu od senjskih specifičnosti. Da je na senjsku čakavštinu djelovalo štokavsko susjedstvo, onda bi se jamačno govorilo *oni nose, vide, misle*, odnosno *krađu, pletu, čuju, šiju*, kako je uostalom u senjskom štokavskom zaleđu⁹.

Ovim prikazom nastojao sam, s jedne strane, revidirati neka mišljenja koja je prof. Belić iznio o štokavskom utjecaju na jedan sjevernočakavski govor, a, s druge, pokazati kako iste morfološke izoglose mogu otkriti jednake procese u različitim govorima, a ne samo i jedino utjecaj.

⁷ M. Hraste: Čakavski dijalekat ostrva Hvara, Biblioteka Južnoslav. filologa, 8, Beograd, 1937, str. 36—47.

⁸ Dr Mate Hraste: Čakavski dijalekat ostrva Brača, SDZb, X, Beograd, 1940, str. 53.

⁹ Tomljenović, o. c., str. 591.